

Hiob i Niobe opłakujące stratę swoich dzieci; Ifigenia i Izaaka złożeni przez swoich rodziców w ofierze dla Boga, w ostatniej chwili uratowani dzięki interwencji boskiej i złożeniu ofiary ze zwierzęcia to najbardziej to najbardziej uderzające podobieństwa pomiędzy tradycją literacką starożytnej Grecji i tekstów biblijnych.

Od dawna znane są przykłady dowodzące podobieństwa między literaturą grecką i biblijną. Łączą je zarówno duże – jak powyższe – wątki narracyjne, jak i analogie stylistyczne, w rodzaju tworzenia dzieł historiograficznych czy tekstów biograficznych. Dotychczas jednak nauka ograniczała się do wskazania takich podobieństw, nie proponując wyjaśnienia, jak należy je wyjaśniać.

Projekt „Żydzi Drugiej Świątyni - między tradycją a światem greckim” ma na celu wypełnienie tej luki. Po pierwsze, analizując chronologię powstawania greckich i biblijnych tekstów widać wyraźnie, że to literatura grecka powstawała wcześniej. Skoro tak, to należy uznać, że to Żydzi inspirowali się tradycją grecką. Analogie są przy tym zbyt liczne, i jednocześnie zbyt głębokie, by można było mówić o przypadkowej zbieżności wątków.

Istotą projektu jest zbadanie, jak dochodziło do przejmowania elementów kultury greckiej przez autorów Biblii, zarówno Starego jak i Nowego Testamentu, oraz tekstów które nie weszły do biblijnego kanonu (czyli apokryfów). Badając, jakie elementy narracyjne, wątki literackie, formy wyrazu i gatunki literackie inspirowały autorów żydowskich w okresie Drugiej Świątyni (V w p.n.e. – I w. n.e.), i jak te inspiracje zmieniały się w czasie, dowiemy jak wyglądał proces wymiany między kulturą grecką i żydowską. Projekt stawia sobie za cel zbadanie np. tego, gdzie dochodziło do kontaktów, który umożliwiał przyjmowanie greckich wzorców oraz w jakim języku odbywała się komunikacja.

Dzięki temu będziemy więcej wiedzieli o elitach żydowskich, które tworzyły Biblię. Dowiemy się bowiem, jaki był jej stosunek do kultury, a w szczególności literatury greckiej, i jak ten stosunek zmieniał się wraz z upływem czasu. Dzięki temu lepiej zrozumiemy okoliczności powstania Biblii, jej autorów oraz odbiorców, a także lepiej zrozumiemy sam proces wymiany między kulturami, zjawisko ważne nie tylko w starożytności, ale również aktualny obecnie.